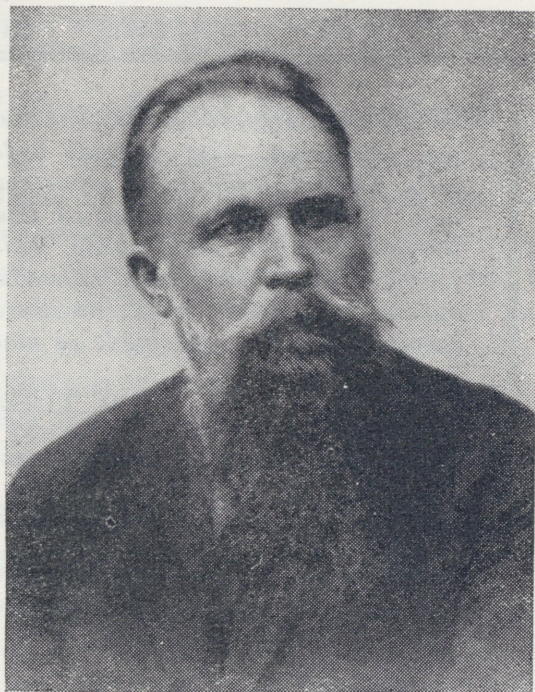

ARH PT-2

ERNST SÄRGAVA
(PETERSON'I)

KOGUTUD TEOSED

K./Ü. „L O O D U S“
TARTU ÜLIKOOLI 18 1938 TALLINN KINGA 6

6 15778320

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOOGU

„Peab ainult tervitama ta endiste teoste uut väljaannet. Sest polnud kadestatav selle kirjandusesõbra ja arvustaja ülesanne, kes Petersoni toodangust täielikuna enesele ülevaadet tahtis saada. Selleks oli tal tarvitada ainult kuus vähenõudlikku raamatukest, kuna paar korda suurem arv jutustusi oli maet ajalehtede ja ajakirjade tolmusse.“

FR. TUGLAS.
Kriitika IV.

„ERNST SÄRGAVA KOGUTUD TEOSED“ ilmuvad kolmes mahukas köites, „Nobeli Laureaatide“ paberil ja formaadis.

★

„ERNST SÄRGAVA KOGUTUD TEOSED“ sisaldavad kõik tema trükis ilmunud ja seni ajalehtede ning ajakirjade aastakäikudesse laialipaisatud teosed redigeeritult vastavalt tänapäeva õigekeelsusele.

★

„ERNST SÄRGAVA KOGUTUD TEOSED“ redigeerib ja toimetab trükki meie õigekeelsuse isa, lektor J. V. VESKI.

★

„ERNST SÄRGAVA KOGUTUD TEOSED“ kolmes köites sisaldavad üle 1300 lk. moodsat, silmale sobivat, selget ja kergesti loetavat Caslon-kirja.

Naturalismi ja realismi isa.

Ernst Säreava on eesti kirjanduses realismi ja naturalismi isa. Tema oli esimene, kes nägi neid teravaid vastuolusid, mis valitsesid meie ühiskonnas sajandi vahetusel. Tema oli esimene, kes julges need ebaõiged olukorrad oma kirjanduslikes teostes kinni naelutada, kes julges näpuga näidata rahva rõhujate — mõisnikkude ja rahva pimestajate — saksa soost pastore rite peale, kes julges nõuda inimlikke õigusi ja elamisvõimalusi töötavaile ja maad harivaile eestlasile.

Rahval on paised seljas!

Üksteise järel lühikeste vaheaegadega ilmusid tema löögijõulisemad ja paljastavad teosed „*Ühe härja elulugu*“, „*Marjad silmas*“, „*Issanda kiituseks*“, „*Hõiskama Jaagup*“, „*Tulge appi*“, „*Oheliku onu jõulunägemine*“, „*Rahva valgustaja*“ jt., milledest igaüks oli tugevaks hoobiks valitseva ülekohtuse ühiskondliku korra pihta, näidates ühtlasi ka teed uue ja parema poole. Vägevalt kõlas hüüd üle maa: tulge appi! Rahval on paised seljas ja marjad silmas, kuid rahva eest hoolitsejad ei taha neid näha ega suuda rahvast päästa viletsusest, rahvavalgustajad aitavad meelsamini säilitada senist vaimupimedust kui rahval silmi avada oma häda nägemiseks ja omaabi korraldamiseks.

Säreava julged, kompositsioonitihedad ja rahvapärase keelega teosed tekitasid ennenägematut tormi ja hädakisa puudutatute seas. Tema teoste ümber vaieldi palju ja nende üle kirjutati rohkem ridu kui need ise sisaldasid.

Vana lõhkuja ja uue ehitaja...

Kuid see polnud mitte üksnes päevakajaline ja ühiskondlik-poliitiline moment, mis kandis E. Särgava teoseid. Vana lõhkudes oli ta ühtlasi rajanud ka uuele tugeva alusmüüri. Lopsaka ja selge rahvakeele kõrval oli ta suutnud hästi tabada ning jäädvustada ka meie maa, eriti maaharitlaste ja taluelu. Tema teostes leidub sagedasti häid ja seniületamatuid, otse klassilisi, realistlikke elu- ja loodusepilte, mis kindlustavad tema teostele püsiva väärtuse kõigil aegadel. „Teedrajava suure eesti kirjaniku nimena jääb Peterson meie kirjandusloosse. Seda tõtt on võimatu salata, see paneb end ikka uuesti ja uuesti maksma ka järgnevate sugupõlvade juures, kes Petersoni teoseid võtavad kätte juba kui klassiku omi,“ ütleb Fr. Tuglas täie õigusega.

Särgava pakub praegusele põlvele palju, sest ta liigub samas huvide ringkonnas, millest ammutab meie tänapäevagi kirjandus enamikus oma ainealad — maaelu, seltskondlik tegevus, naisõiguslus, vallasemade küsimus, hingekarjaste, kiriku- ja usuelu. Kõik need on tõusnud jällegi meie kirjanduses huvipunkti. Innukalt arstime jällegi rahva seljas olevaid paiseid. Nii on Ernst Särgava üle kolme-neljakümne aasta oma toodanguga jälle aktuaalne ja tema teostel on rohkesti öelda nüüdisaegsele lugejale. Kuid ometi on tema kirjutistest paljud jäänud seni ajalehe-veergudele, kus need ilmusid esmakordselt. Ka raamatuina ilmunud teosed on ammu müügilt lõppenud.

Nüüd, esmakordselt, kirjaniku 70-ndaks sünnipäevaks ilmunud kogutud teosed annavad eesti lugejatele kõik Ernst Särgava trükis ilmunud teosed tervikuna eri raamatuina, et iga eestlane võiks need oma kodus peale uuestilugemist asetada aukohale.

I KÖIDE SISALDAB:

„Nälg“
„Ei iialgi“
„Adam Tips“
„Marjad silmas“
„Õnnetu õnnelik“
„Ühe härja elulugu“
Ernst Petersoni elukäigust

„Juba oma esimeses kirjatöös — 1896. a. ilmunud romantilist-realistlist laadi romaanis „Ei iialgi“ reпреsenteerib ta ennast kui vägeva kujutlusvõimega luuletajat. Üldist tähelepanemist ja Eesti parema luuletaja au võitis ta aga enesele novelli „Ühe härja elulugu“ läbi, mis pikema kirjakogu „Paisete“ esimeses nr. 1899. aastal ilmus. See oli meisterlik maal Eesti kandimehe elust; maal, milles värvide kokkusünnitus, hingeteaduslik analyse ja tundmuse sügavus vägevaks ja mõjuavaldavaks ühiseks kokku oli liitunud.“

R. L(EST)A.
Kiired III.

„Paisete“ nimelisi jutustusi iseloomustab üldiselt tihe ja lihtne kompositsioon, milles sündmustik viimse võimaluseni kokku surutud... Kuid Petersoni jutustuste vähene tegevus on hoolega ja teravalt välja viilitud. Igal sündmusel, igal sõnal ja liigutusel on oma iseloomulik tähendus. Naturalistliku kujutuse mõju tõstmiseks tarvitatakse võimalikult värsket ja elavat külakeelt.“

M. KAMPMAN.
Eesti kirjanduse peajooned III.

II KÖIDE SISALDAB:

-
- „Jõulupuu“
 - „Heinakuhi“
 - „Tulge appi“
 - „Nime pärast“
 - „Rahvavalgustaja“
 - „Kaks vana sõpra“
 - „Issanda kiituseks“
 - „Hõiskama Jaagup“
 - „Oheliku onu jõulunägemine“

„Ernst Peterson on lõhkuja, osav ja kardetav lõhkuja. Ta teab, et kui ehitada tahetakse, siis alus peab olema — kindel ja kõva alus, mille päale ehitada. Ei ehita keegi koda vana aluse päale, kui see alus mäda on. „Mitte edasi ei ole meil ehitada, vaid uuesti ehitada — see on õige tee. Aga et uut ehitada, sellepärast peame vana enne eest ära koristama (Peterson).“ Ja Ernst Peterson tahabki just seda vana enne eest ära koristada. „Ernst Peterson hävitab laulukoorisid!“ hüüdsivad kõlblased, kui „Issanda kiituseks“ ilmus. „Ernst Peterson lõhub ja õõnestab kiriku müürisid!“ kisendasivad papid pühas vihas, kui „Tulge appi“ ilma ette astus.

„Ernst Peterson tallab ja suigutab seltsisid!“ häaldasivad karsklased, kui „Rahvavalgustaja“ välja tuli.

ED. MIHKELSON.

„Noor-Eesti“ album II.

„Peterson on elus oma silmi teritanud. Ta ei oska mitte ainult ise näha, vaid ta oskab ka teistele seda näidata, mis ta nägemisevääriliseks peab. „Rahvavalgustajas“ on palju nägemiseväärilist.“

M. MARTNA.

„Edasi“.

III KÖIDE SISALDAB:

- „Liisi“
- „Elsa“
- „Kolonist“
- „Maa ägab“
- „Sõnajalaõis“
- „Ära neetud“
- „Uus minister“
- „Kain ja Abel“
- „Kurvad linnud“
- „Usklikkude seas“

„Liisi“ võidakse Eesti novellistika tähtteoste hulka ridada, nii jõuline on ta väljenduse viis ja laad. „Kolonist“ on kirjaniku poolt üks kõige esile küündivamate talumehe tüüpidest Eesti novellistikas vestetud. „Elsa“, millest $\frac{2}{3}$ tsensori ja eriti autori ameti pärast kui liig naturalistlik kujutus oli tulnud välja jätta... Ka niisugusena, nagu „Elsa“ ilmus, puudutas ta õige julgesti ja tagasihoidmata vabaarmastuse ja naisõiguse küsimust... See on peaaegu liigutavuseni lihtne, kuid kunstiliselt huvitav ja kaasa elama panev. See on üks nii mitmest sarnasest, kuid ometi mitte õõnes, tühine ega triviaalne. Isegi Petersoni rahvalik realistlik ütlus ja peetlik väljenduse laad pääseb selles osas täisi omasse mõjusse. See Anne lugu on raamatu tõeline ja kunstiliselt... eluline koht.

„Uus minister“... Näidendis on terve rida mõjusa satiiriga joonistatud karakterkujusid.“

V. RIDALA.

„Eesti Kirjanduse Ajalugu“ III.

ERNST SÄRGAVA (PETERSON'I)

KOGUTUD TEOSED

maksavad ette tellides kuni 25. märtsini s. a.

KOHEMAKSTAVAS RAHAS:

brošüüris	Kr. 12.—
raamatukoguköites	„ 13.20
kalingurköites kuld-seljatrükiga	„ 14.50
Ed. Taska poolnahkköites . . .	„ 19.50

JÄRELMAKSUGA:

brošüüris Kr. 15.— (tasudes tellimise andmisel Kr. 3.— ja ülejäänud osa 4 kuu jooksul, iga kuu 25-ndaks Kr. 3.—);

raamatukoguköites Kr. 16.20 (tasudes tellimise andmisel Kr. 3.— ja ülejäänud osa 4 kuu jooksul, iga kuu 25-ndaks Kr. 3.30);

kalingurköites Kr. 17.50 (tasudes tellimise andmisel Kr. 3.50 ja ülejäänud osa 4 kuu jooksul, iga kuu 25-ndaks Kr. 3.50);

poolnahkköites Kr. 22.50 (tasudes tellimise andmisel Kr. 4.50 ja ülejäänud osa 4 kuu jooksul, iga kuu 25-ndaks Kr. 4.50).

KASUTAGE SEEPÄRAST ETTETELLIMISE VÕIMALUST, TELLIGE „ERNST SÄRGAVA KOGUTUD TEOSED“ JUBA TÄNA.

„Ernst Särgava Kogutud Teosed“ ilmuvad kirjaniku 70-ndaks sünnipäevaks.

K./Ü. „L O O D U S“

Tartu, Ülikooli 18, tel. 4-35 — Tallinn, Kinga 6, tel. 411-91

Posti jooksev arve nr. 2055